

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Petiti Philosophi & Doctoris Medici, Miscellaneorum Observationum Libri quatuor

Petit, Pierre

Trajecti ad Rhenum, 1682

Cap. XI. Animadversa quaedam ex Lactantio de materiae patibilitate.
Plotini sententia de eadem excussa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13245

forum causa notantur, tam facile *Petavio* & ejus similibus magnis viris condonantur.

CAPUT XI.

Animadversa quadam ex Lactantio de materia partibilitate. Plotini sententia de eadem excussa.

Qui philosophorum scripta non nisi obiter & in transcurso attingunt, summa ope cavere debent, ne cum iis manum disputando conferant, nisi se deridendos, iis qui intelligunt, præbere volunt. *Lactantius Firmianus* cujus nota omnibus facundia est, cum se a rhetoricis exercitationibus, subito religionis amore impulsus, ad philosophiæ & theologiæ studia contulisset, non contentus inde pro captu haurire, insuper philosophos & ceterarum disciplinarum altiorum professores passim provocat, cum interim nihil ad id certamen, præter stilum, afferre posset: Itaque eorum opiniones erroris damnans, non raro in pudendos ipse errores incidit. Mitto quæ adversus receptam & verissimam de *Antipodibus* opinionem differit lib. 3. de *Fals. sapientia*: quæ item de *Ira Dei* (quem illi plane iratum fuisse oportet, cum tam absurda & impia de ipso effatiret, hunc vere ira moveri, quemadmodum nos, nisi quod semper juste; profiteri ausus; philosophos qui aliter sentiant, tota via errare. o hominis confidentiam!) unum modo ejusdem locum ex libro de *origine erroris* cap. 9. expendere placet, qui unus instar omnium esse potest, nosse volentibus *Lactantii* acumen & captum in philosophia. Ita igitur in philosophos antiquos materiam infectam & sempiternam ponentes disputat: *Materia vero semper fuisse non potest, quia mutationem non caperet, si fuisset. Quod enim*

nim semper fuit, semper esse non desinit: & unde abfuit prin-
 cipium, abesse hinc etiam finem necesse est. Quin etiam facilius
 est, ut id quod habuit initium, sine careat, quam ut habeat fi-
 nem, quod initio caruit. Materia ergo si facta non est, nec fieri
 ex ea quicquam potest. Si fieri ex ea non potest: nec materia qui-
 dem erit: materia enim est, ex qua fit aliquid. Omne autem ex
 quo fit, quia recipit opificis manum destruitur, & aliud esse in-
 cipit. Ergo quoniam finem habuit materia, tum cum factus est
 ex ea Mundus; & initium quoque habuit. Nam quod destrui-
 tur edificatum est, quod solvitur, alligatum, quod finitur, in-
 coeptum est. Si ergo ex commutatione ac sine materia colligitur
 habuisse principium, a quo alio fieri nisi a Deo potuit? Metuo
 ut substet Aristoteles, ut alii philosophi, qui materiam
 primam omnium rerum naturalium, neque fieri, neque
 corrumpi posse docent. Omissio joco, non puto aliquid sto-
 lidius hoc genere argumentandi cogitari posse. sic enim
 brevius hæc ratio colligi potest: quicquid destruitur, ini-
 tium habuit; materia cum ex ea fit aliquid, destruitur; a-
 liud enim esse incipit: ergo materia habuit initium:
 igitur a Deo: Deus igitur materiæ opifex. Ut scholarum
 more respondeam: majore propositione concessa; nego
 minorem; materiam, scilicet, cum ex ea aliquid fit, de-
 strui. Si ita est, necesse erit æs aut marmor, cum ex iis sta-
 tua efficitur, perire. Quod si non pereunt, non video
 quid necesse sit materiam primam destrui & perire, cum ex
 ea fiunt lapides, plantæ, animalia & cetera naturæ opera.
 immo vero jam tum periisse cum Mundus factus est. Præ-
 terea ita arguit, tanquam philosophi materiam fuisse ante
 Mundum ponerent. corrumpi tamen Aristoteles materiam
 dicit in primo φυσικῆς ἀρχαίας. Sed κατὰ συμβεβηκός, cum
 ex uno composito aliud prioris forma destructa gignitur:
 sed si per accidens est hæc corruptio; igitur manet ma-
 teria, cui hæc corruptio accidit. Desino, ne nu-
 gis confutandis tempus ipse perdam. Causa erroris:
 quia

quia quid sit materiam mutari & pati ab opifice, ignoravit *Lactantius*: putavit enim hoc, quod pati dicimus, uno modo usurpari. Sed hoc *Lactantium* ignorasse, venia sit. Quid dicam de *Plotino*, profundissimi ingenii philosopho, & in omni disciplinarum genere apprime versato? obtupesco equidem, cum hunc coryphæum ambiguo unius vocis significatu in contrarium plane errorem circa materię patibilitatem prolapsus video. Quod enim materiam neque fieri neque destrui posse cum aliis philosophis intelligebat, negavit omnino hanc pati, ne si pati fateretur, corrumpi etiam cogeretur fateri. Sic igitur in 6. lib. *Enead.* 3. disputat: Τὸ γὰρ πῦρ ἐφθάρη φάμεν, ἔχῃ ἢ ὕλη. ὡς καὶ τὰ πάθη περὶ τῆτο περὶ ὃ καὶ ἡ φθορά. ὁδὸς γὰρ εἰς φθορὰν, ἢ παραδοχὴ τῆ πάθους, καὶ τέτω τὸ φθείρεσθαι, ἢ καὶ τὸ πάθειν. τὴν δὲ ὕλιν φθείρεσθαι ἔχῃ οἶον τε. Ita unum vitans errorem, in alium incidit. Quis igitur non vehementer miretur, hominem ad omnia philosophię arcana admissum, mysteriis omnibus initiatum, qui omnes veterum sapientum bibliothecas penetraverat, excusserat, pectore gerebat, quid sub nomine hoc πάθη ambiguitatis lateret, non perspexisse: & tanquam uno prorsus modo usurparetur a philosophis, negasse tam præcise istud in materiam convenire. Atqui non debuit vir tantus ignorare, nec potuit, duplex esse πάθη apud philosophos: & quo aliquid dum patitur, removeretur a proprio ingenio, ut in aliam naturam transeat, quod nihil aliud est, quam destrui & in interitum ruere: quo pacto sane lignum patitur, cum actione ignis mutatur: admotum itemque aqua, & cetera quę ἀλλοιῶσθαι, hoc est alterari dicuntur. Sed & πάθη de iis usurpatur, quę in meliorem transferuntur statum, & congruentem sibi actum & perfectionem aliunde suscipiunt, qua mutatione (si est mutatio dicenda) naturam propriam neutiquam deponunt, sed potius consummant: talis impressio est visibilis formę in oculum.

lum. Nam tunc patitur visus & in meliorem adducitur conditionem: perficitur enim, dum actu videt. Hoc posteriore modo philosophi materiam pati intelligunt: dum enim ex ea aliquid fit, plane ex informi speciosa efficitur, formæ susceptione: hoc autem modo non interit, sed in suo ordine completur.

CAPUT XII.

*Emendatus Porphyrii locus, ex libro περι τῶν πρὸς τὰ νόη-
τα ἀφορμῶν.*

REcte Muretus lib. 8: *Var. Lect.* cap. 4. admonet, nullam esse mendam tam dictu exiguam, quam non magni intersit tolli e bonorum auctorum libris. Sequar ejus consilium; & quam olim animadverti dictionem male positam in parte secunda aurei libelli περι τῶν πρὸς τὰ νόητα ἀφορμῶν (quo in opere Porphyrius manum dat nobis ad ea, quæ mente sola usurpantur, nitentibus, & certis gradibus, hoc est, documentis paulatim sustollit) eam inquam, dictionem mendose ibi scriptam, obiter brevi calami ictu restituiam. locus in exstat in calce ejus tractatus, & sic in editione Holstenii conceptus est: Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν ὑλλωρέπαι (μέγ. ψυχῆς) ἔχθη ἀπορίαν πάντων, καὶ τῶν οὐκείας δυνάμεως κένωσι· εἰς δὲ νῦν ἀναγόμενον τὸ πλήρες αὐτῆς κατὰ τὴν δύναμιν ἔχθη τῆς πάσης ἠνρίσκετο τὴν μὲν εἰκότως πενίαν τὴν δὲ κέραι, οἱ τῶτο πρῶτον γνόβες τῆ ψυχῆς τὸ πλήρες ἠνίξαντο. Quæ verba vir de philosophorum scriptis bene meritus, Holstenius, sic Latine convertit: *Quoniam vero in materiam quidem divergens omnium rerum inopiam patitur, & virtutum quoque propriarum defectum, sive exinanitionem:*
sursum